

## Skrivetolk

**SOM VI** vet er hørselen en av våre viktigste sanser – og det å sanse, fange og oppfatte andres budskap, er avgjørende for alle i et samfunn.

Høreapparat og cochleaimplantat er brukernes rullestol eller blindestokk. Selv i perfekt stand formidler de enhver forstyrrelse kontinuerlig, jevnt og trutt fra den svakestestøyt normale hørselens forskånes for, til during, susing, smell fra småting som settes ned, resonans og hva som helst. Ved lytting på teleslynge fanges lysrør, elektromotorer osv., bilyder fra apparatur, feilaktig mikrofonbruk og lignende opp på tilsvarende vis. Likt og ulikt strømmer kontinuerlig ut gjennom høreapparatene, med budskapet godt innsauset. Resultater som feilhørsel, mangelfull informasjon, stress, fortvilelse, utmattelse, mistro og isolasjon er uunngåelig. Veldig mange gir opp.

**NÅ FORELIGGER** det en rapport fra arbeidsdepartementet utgitt så sent som i 2010 der det klart og tydelig går frem at «personer som er blitt døve eller sterkt tunghørte etter at de har oppnådd skrive- og leseferdigheter, vil kunne nyttiggjøre seg skrive-tolkning». Skrivetolker er spesialutdannede, normalthørende personer som i høyt tempo skriver ned essensen og det sentrale i ting som blir sagt, og brukerne kombinerer det de leser på en skjerm med det de hører.

Tolkeordningen ligger inn under Nav, og blir brukt i mange situasjoner både individuelt og i fellesamlinger. Når brukere etter måneders forvarsel opplever å bli stående uten tolk, når valgte delegater og representanter utmattes under årsmøter på grunn av tolkemangel, og gjenværende strever og ber om ordet for ting som de misforstår, og vi samtidig er kjent med at Høyskolen i Bergen har fått avslag på søknad om å opprette skrivetolklinje, uthules NOU sitt budskap totalt

**TITTELEN PÅ** NOU-rapporten fra 2010 lyder drepende og ironisk nok «Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering». Utdannelsen og lønningen av skrivetolker er myndighetenes ansvar helt og fullt. Vi har sagt det til dem uten å bli hørt, vi har ropt det, og vi roper det nå. Trenger politikerne våre skrivetolk?

HÅKON A. SUNDT, FYLKESKONTAKT HØRE-APPARATBRUKERE, HLF HORDALAND

## Grovt krenkende

**26. MARS** hadde redaktøren (redaktøren er anonym, men jeg går ut ifra at artikkelen representerer avisens mening) en ytring (Forrykt Sarkozy) som trækker effektivt i salaten. Den rakker ned på Sarkozy, som ennå er Frankrikes lovlige president, på en krenkende måte. **HVEM SOM** er dummet av redaktøren og Sarkozy skal jeg la ligge. Men om Sarkozy, er dum eller forrykt bør vurderes med alle kortene på bordet. Franske statsborgere som jobber eller studerer i Norge, og som tenker på å stemme på Sarkozy, skal ha seg frabedt å bli uthengt som dumskolter av en provinsavis i Norge. De forventer også litt mer respekt for statens overhode.

SVEN STORELV

I havet finnes grøderike virvler til glede for fisk som kan svømme i og mellom virvlene for å beite. Virvlene fungerer nærmest som naturlige oppdrettsanlegg.

# Virvler i havet skaper oaser av liv

## HAVET

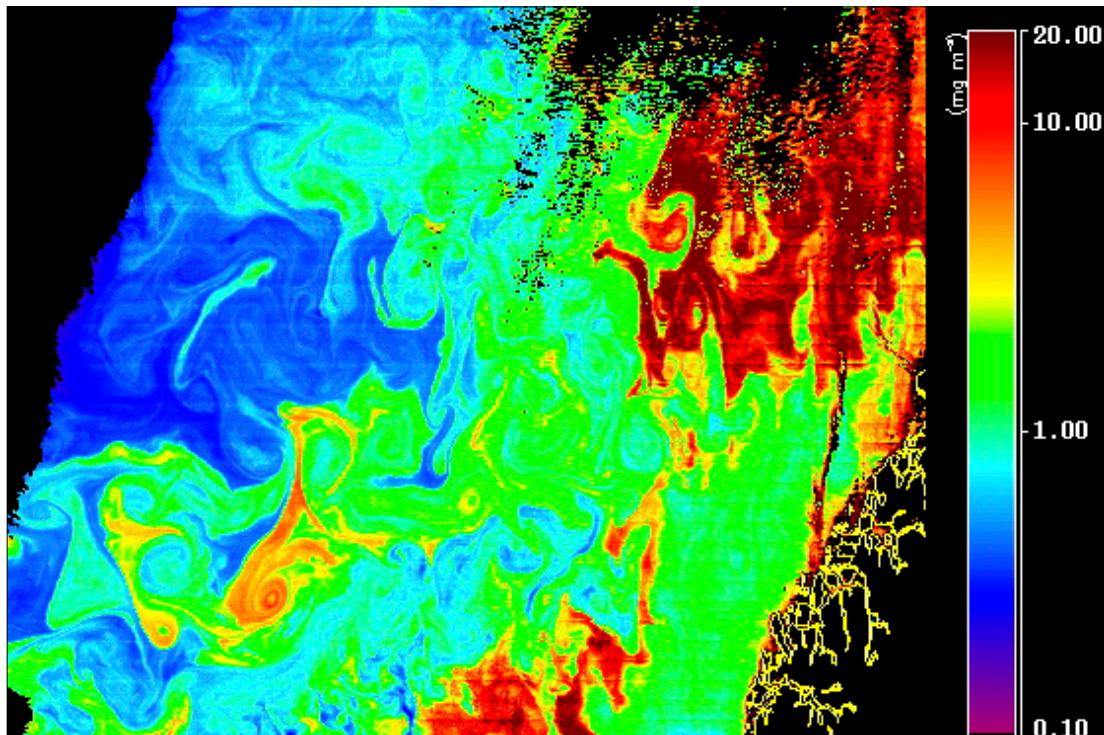
Annette Samuelsen, Nansensenteret  
Solfrid Sætre Hjøllø, Havforskningsinstituttet



**VÅREN ER** her, og mange gleder seg over tegn til at naturen igjen våkner til liv ved å legge merke til fuglekvitte og de første krokusene. Men det er ikke bare på land vi har årstider; også i havet bringer våren nytt liv. Når solen skinner, og tilgangen på næringssalt er god, blomstrer bokstavelig talt havet og produserer planteplankton i store mengder. Planteplankton spises av dyreplankton og fiske-larver, og danner livsgrunnlaget for de store fiskebestandene. Produksjonen i havet er ikke jevnt fordelt, men varierer mellom næringsfattige «ørkener», oaser som yrer av fisk og sjøfugl og tykk, grønn suppe av alger som har fått for mye næring. Når havet blomstrer endrer det farge og blomstringen er synlig i satellittbilder fra verdensrommet. Satellittbildene brukes av forskerne til å kartlegge når og hvor blomstringen i havet skjer.

**FARGENYANSENE** i satellittbildene avslører ofte spiral- og sirkelformede strukturer; såkalte mesoskala-virvler. Virvlene i havet kan ha en diameter på opptil 100 kilometer og stikker gjerne over 1000 meter dypt. Virvlene er på mange måter havets vær, og som lavtrykkene i atmosfæren oppstår de hyppig. Virvlene dannes gjerne i grensene mellom store havstrømmer eller hvis en havstrøm styres eller bremses av kysten; litt som når en elvestrøm bukker seg og renner i bakevje. I virvlene strømmer vannmassene rundt i sirkel, de kan ligge i ro eller drive med strømmen. Til forskjell fra lavtrykk som svekkes og forsvinner i løpet av noen dager, kan noen virvler følges i flere måneder før de dør ut.

**EN MESOSKALA-VIRVEL** etterlater et markant avtrykk på havoverflaten, og mønsteret er så kraftig at det viser igjen på satellittbil-



**VAKKERT:** Virvlene i havet kan ha en diameter på opptil 100 kilometer og stikker gjerne over 1000 meter dypt.

FOTO: ANNETTE SAMUELSEN/DATA: MODIS, NASA

der. Ved hjelp av satellittinformasjon og målinger fra skip kan forskerne kartlegge temperatur, salt, turbulens og strøm i virvelen både på overflaten og i dypet. De kan også beskrive det marine livet knyttet til virvelen. De vertikale strømmene i virvelen er små, mindre enn en millimeter pr. sekund, så virvlene er ikke store malstrømmer, som suger ting fra overflaten og ned i dypet. Den lille vertikale bevegelsen er likevel nok til å påvirke livet i havet.

**VIRVLER SØRGER** for økt turbulens og vertikale strømmer som bringer dypereliggende næringsstoffer opp til overflaten, slik at plantene som befinner seg i de øverste lagene i virvelen får mer næring enn plantene utenfor. Slik kan virvlene føre til lokale oppblomstringer i havet. I våre farvann skjer det oftest om sommeren når næringsstoffene i det øverste lysrike laget av havet er blitt brukt opp. Virvelen fungerer da nesten på samme måte som et regnskyl i en tørr sommermåned.

Nye undersøkelser viser at sir-

kulasjonsmønsteret nær overflaten i virvlene kan konsentrere plankton og annen biomasse i veldefinerte områder som kalles konvergenssoner. Det samme fenomenet på mindre skala kan man se i fjorder, spesielt om høsten, der det samler seg løv og rusk langs en konvergenslinje. Når tilgangen på mat øker i konvergenssonene, tiltrekkes fisk, sjøfugl og også nedbrytere og bakterier, slik at biomassen blir enda høyere.

Virvlene fungerer trolig som oaser i det næringsfattige, åpne havet, og større fisk kan vandre både vertikalt i og mellom slike virvler for å finne mat. Vinteren for to år siden ble dypvannarten kolmule observert beitende på krill nær overflaten i en virvel i Lofoten-bassenget, og vi antar at den har utnyttet de fysiske egenskapene til virvelen og så å si tatt heisen rett opp i matfatet!

**GOD TILGANG** på mat er spesielt viktig for fiskelarver. Når torsken i disse dager gyter langs

norskekysten slippes eggene som snart blir til sultne fiskelarver ut i de frie vannmassene. Så må de klare seg på egen hånd. En fiskelarve har bare en rekkevidde på noen centimeter, og er helt avhengig av høy tetthet av byttedyr for å overleve. Selv om det foreløpig kun er spekulasjoner, så kan vi ikke se bort fra at

**Virvlene er på mange måter havets vær**

virvlene med sine spesielle horisontale og vertikale strømstrukturer er viktige for fiskelarvenes overlevelse fordi de sørger for

mat i tette og rikelige mengder – akkurat slik larvene trenger. Overlevelsen til larvene er selve nøkkelen for å forstå rekrutteringen til våre viktigste fiskebestander. En bedre forståelse av spillet mellom havets fysiske og biologiske bestanddeler, og hvordan det påvirker rekruttering av fisk, gir et bedre grunnlag for tidlig beregning av årsklassestyrke for kommersielle fiskeslag. Slik kunnskap er avgjørende for langsiktig fremskrivning av bestand og fiskekvoter.

## Tvunget inn i kriminalitet – uten støtte fra fellesskapet

### SEKKJØP

Sindre August Horn, leder Hordaland Unge Venstre



**I BT 17. MARS** hadde Thorleif Næss et innlegg rettet mot meg, Unge Venstre og FpU hvor vår evne til å sette søkelys på verdens store samfunnsproblemer ble trukket i tvil da vi tok til orde for å oppheve sexkjøpsforbudet. Samtidig ønsket vi å få prostitusjonsvirksomheten i Norge under regulerte rammer, eksem-

pelvis gjennom å tillate bordellvirksomhet under streng, offentlig regulering.

**MENS** sexkjøpsforbudet kanskje har bidratt til å redusere gatemarkedet ved å usynliggjøre de prostituerte, viser erfaring over de tre årene siden forbudets innførsel at det i liten grad bidrar til å hjelpe ofre for menneskehandel og andre prostituerte til et nytt liv utenfor prostitusjon. Forbudet tvinger i stedet kvinner og menn i prosti-

tusjonsmiljøet inn i kriminelle omstendigheter med manglende støtte eller hjelp fra fellesskapet.

**Å GI** prostituerte de samme rettigheter og plikter som andre borgere under regulerte arbeidsforhold - slik en blant annet har gjort i Nederland, hvor prostituerte er både skattebetalere og fagorganiserte - er ett forslag på hvordan en kan bedre forholdene sexkjøpsforbudet har bidratt til å forverre.

Motstandere har avfeid forslaget og sparket det under tepet med en nonchalant muskelkontraksjon fra en veltrent ryggmargsrefleks. Mens vi har intet problem med å fortsatt være moraliserende politikere reflekshammer, mener vi et tema av slik alvorlighetsgrad fortjener en grundigere behandling og diskusjon enn som så. At prostitusjonens situasjon i dag angivelig ikke er en viktig problemstilling, får stå for innsenderens egen regning.